

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van;

Besluit:

1. De Visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Almelo vast te stellen met als uitgangspunten:
 - Noodzakelijke zorg wordt zo dicht mogelijk bij huis of thuis geboden,
 - Met aandacht voor autonomie, competentie en betrokkenheid van kwetsbare inwoners en
 - Is gericht op behoud of herstel van hun zelfstandigheid;
2. Het college van B&W toestemming te verlenen om, conform artikel 1 lid 2 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 aan te gaan;
3. Kennis te nemen van de Dienstverleningsovereenkomst bij de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 en van het Convenant Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg Twente 2022.

Gedaan in de openbare vergadering van

de griffier,

de burgemeester,

drs. K.D. Handstede

A.J. Gerritsen

Naam: H. Broeksma
Datum: 06 januari 2022
Team/teamonderdeel: US Kwaliteit en Innovatie/*

Voorstel aan de raad

Onderwerp

**Uitwerking Norm voor Opdrachtgeverschap
Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
E.J.F.M. van Mierlo**

Portefeuillehouder

Samenvatting raadsvoorstel

Op grond van de VNG resolutie van juni 2020 met betrekking tot de invulling van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) moeten gemeenten een regiovisie voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (BW/MO) hebben en afspraken vastleggen over regionale samenwerking. Met de Visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Almelo voldoen de 6 samenwerkende gemeenten in de regio Almelo aan de afspraken die hierover landelijk zijn gemaakt. In aanvulling hierop geven de Centrumgemeenteregeling BW/MO Regio Almelo met bijbehorende Dienstverleningsovereenkomst en het Convenant Samenwerken aan BW, MO en zorg Twente duidelijkheid over de zakelijke afspraken tussen gemeenten op het gebied van BW en MO.

Voorgesteld raadsbesluit

1. De Visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Almelo vast te stellen met als uitgangspunten:
 - Noodzakelijke zorg wordt zo dicht mogelijk bij huis of thuis geboden,
 - Met aandacht voor autonomie, competentie en betrokkenheid van kwetsbare inwoners en
 - Is gericht op behoud of herstel van hun zelfstandigheid;
2. Het college van B&W toestemming te verlenen om, conform artikel 1 lid 2 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 aan te gaan;
3. Kennis te nemen van de Dienstverleningsovereenkomst bij de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 en van het Convenant Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg Twente 2022.

Inleiding

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang (MO) zijn tijdelijke vormen van zorg voor volwassenen die door psychische en/of (psycho)sociale problemen hulp nodig hebben bij het dagelijks leven en/of wonen. Het betreft centrumgemeentetaken die Almelo o.b.v. de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO 2015) en bestuurlijke afspraken tussen het Rijk en de VNG uitvoert voor de regio bestaande uit: Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Het Rijk is per 1-1-2022 een traject gestart om de verantwoordelijkheid voor BW naar alle gemeenten afzonderlijk door te decentraliseren. De rijksbijdrage BW wordt daarbij vanaf 1-1-2023 in een periode van 10 jaar herverdeeld over het land en doorgedecentraliseerd naar alle gemeenten. MO wordt mogelijk later doorgedecentraliseerd; hierover is landelijk nog geen besluit genomen. Ter vervanging van de landelijke bestuurlijke afspraken heeft de VNG de Norm voor Opdrachtgeverschap BW en MO (NvO BW/MO) vastgesteld. Hierin is geregeld dat er een vorm van regionale samenwerking voor BW moet blijven. Dit omdat het een gespecialiseerde vorm van zorg betreft die voor een gemeente alleen lastig te organiseren is. Gevolg van deze landelijke besluitvorming is dat we samen met de regiogemeenten onze samenwerkingsafspraken voor BW en MO op een nieuwe manier moeten vastleggen.

Huidige samenwerkingsafspraken

Bij de start van de WMO 2015 hebben alle 14 Twentse gemeenten gezamenlijk het Convenant Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg Twente 2015 (verder te noemen het Twents convenant 2015) vastgesteld. Hierin zijn afspraken vastgelegd over de realisatie van BW en MO in Twente. Ook de verantwoordelijkheden van de centrumgemeenten Enschede en Almelo en hun afstemming met de regiogemeenten stonden hierin beschreven. In de loop van de tijd is het zwaartepunt van de samenwerking echter verschoven van Twents niveau naar de regio's rond Enschede en Almelo. De centrumgemeenten werken goed samen en stemmen nog wel regelmatig af, maar de regio's Enschede en Almelo functioneren steeds meer als 2 zelfstandige regio's. Dit terwijl het Twents convenant 2015 nog uitgaat van één Twentse aanpak.

Om de eigen visie op en werkwijze voor BW en MO in de regio Almelo vast te leggen hebben de colleges van de 6 samenwerkende gemeenten in onze regio daarom in het najaar van 2020 allen het Regioplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2020-2023 Regio Almelo vastgesteld. Dit plan hebben wij u destijds ter informatie toegezonden. In dit plan is, naast de visie en werkwijze, ook de afspraak vastgelegd dat de 6 gemeenten óver de decentralisatiedatum heen samen zouden blijven werken en dat de gemeente Almelo hierbij zou blijven optreden als centrumgemeente voor BW en MO.

Gevolg NvO BW/MO

Omdat de bestuurlijke afspraken over BW dus vervangen zijn door de NvO BW/MO, moeten wij de regionale samenwerking met ingang van dit jaar regelen volgens die NvO. Hierbij hebben de colleges er nadrukkelijk voor gekozen om de huidige werkwijze voort te zetten en de vernieuwde samenwerkingsafspraken zo licht mogelijk te houden. Dus wél goede informatie-uitwisseling en samenwerking tussen de 6 gemeenten, maar geen bureaucratische organisatie opbouwen. Dit is dan ook het uitgangspunt van de voorstellen die wij doen voor de vormgeving van de regionale samenwerking voor BW en MO in de komende jaren.

Vernieuwde samenwerkingsafspraken

Op basis van voorgaande uitgangspunten en ontwikkelingen kiezen de 6 samenwerkende gemeenten ervoor om voor BW en MO te blijven werken met afspraken op 2 niveaus, nl. specifiekere afspraken binnen de regio Almelo en globalere afspraken met de 14 gemeenten op Twentse schaal. Hiertoe zijn 4 documenten opgesteld.

Ten eerste is dit de Visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Almelo. Deze visie komt uit het hiervoor genoemde regioplan en is destijds tot stand gekomen in afstemming met zorgaanbieders en cliëntenraden. Bij het vastleggen van de samenwerkingsafspraken onder de NvO BW/MO is het wenselijk om deze visie te laten vaststellen door de 6 gemeenteraden in de regio Almelo.

Verder kiest het college ervoor om de samenwerking voor BW en MO in de regio Almelo te regelen via een centrumgemeenteregeling onder de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr). Voor samenwerking tussen overheden zoals gemeenten heeft de wetgever de Wgr in het leven geroepen. En binnen de Wgr is de centrumgemeenteregeling juridisch één van de lichtste vormen van samenwerking, waarbij geen nieuwe organisatie of rechtspersoon hoeft te worden ingesteld. In dit kader heeft het college de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 met bijbehorende Dienstverleningsovereenkomst opgesteld. Verzoek aan de gemeenteraad is om, met kennisneming van deze documenten, het college toestemming te verlenen voor het aangaan van een gemeenschappelijke regeling onder de Wgr in de vorm van een centrumgemeenteregeling.

Tenslotte heeft het college, in overleg met alle gemeenten in Twente het Convenant Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg Twente 2022 vastgesteld. Hierin is een beperkt aantal afspraken tussen alle 14 Twentse gemeenten opgenomen. Dit betreft slechts onderwerpen waarvoor samenwerking op Twents niveau gewenst is, zoals de samenwerking rond BW en MO met alle woningcorporaties in Twente en de vrouwenopvang en aanpak huiselijk geweld. Voor deze laatstgenoemde onderwerpen is Enschede nl. nog steeds centrumgemeente voor heel Twente. Dit vernieuwde convenant op Twents niveau komt in de plaats van het Twents convenant 2015. Het is ook beperkter in omvang, omdat de nadruk van de samenwerking voor BW en MO verschuift van Twents niveau naar de regio Almelo. Het is een bevoegdheid van het college om een dergelijk convenant aan te gaan.

Maar om de gemeenteraad goed te informeren over alle vernieuwde samenwerkingsafspraken rond BW en MO in onze regio wordt het Convenant Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg Twente 2022 ter informatie aan de gemeenteraad aangeboden.

Beoogd effect

Het beoogd effect van BW en MO is om inwoners in een (psychisch) kwetsbare periode in hun leven tijdelijk te ondersteunen bij het dagelijks leven, het wonen en maatschappelijk functioneren met als uiteindelijk doel dat zij dit op termijn weer (meer) zelfstandig kunnen. Doel van de vernieuwde samenwerkingsafspraken BW en MO is om de verantwoordelijkheden van de gemeenten in onze regio voor deze onderwerpen goed te regelen. De beoogde effecten van de vaststelling van de Visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Almelo en het verlenen van toestemming voor het aangaan van de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 door de gemeenteraad zijn daarom:

- Het vertalen van de vereisten uit de NvO BW/MO naar de regionale samenwerking voor BW en MO in de regio Almelo. Hierbij blijft Almelo over de decentralisatiedatum heen optreden als centrumgemeente, werken de 6 samenwerkende gemeenten samen vanuit een zelfde visie en onderschrijven ze hun verantwoordelijkheid om BW en MO samen vorm te geven in onze regio.
- Het vastleggen van de aspecten van BW en MO waarop samenwerking tussen alle Twentse gemeenten gewenst is, om inwoners van onze gemeenten zo goed mogelijk te blijven ondersteunen.

Argumenten voor

1.1 De Visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Almelo biedt een gezamenlijk kader voor de samenwerking op het gebied van BW en MO in de regio Almelo

De gezamenlijke visie op BW en MO biedt de 6 samenwerkende gemeenten een kader. Dit is voor de gemeente Almelo als centrumgemeente van belang bij de realisatie van BW en MO voor de inwoners van onze regio. Daarnaast biedt het de 6 samenwerkende gemeenten een leidraad voor hun eigen beleid en in hun samenwerking.

1.2 Door de vaststelling van de Visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Almelo door de gemeenteraad voldoen we aan de NvO BW/MO

De VNG heeft in 2020 de NvO BW/MO vastgesteld. Hierin staat dat de gemeenteraden de visie op BW en MO dienen vast te stellen. Onze visie is in 2020 vastgesteld door de colleges van de 6 samenwerkende gemeenten. De gemeenteraden zijn toen geïnformeerd. Door vaststelling van de visie door de gemeenteraad voldoen we aan het gestelde in de NvO BW/MO.

2.1 Door het verlenen van toestemming voor het aangaan van de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 kan BW- en MO-zorg de komende jaren goed geregeld worden voor onze inwoners

Het is in het belang van de inwoners van Almelo om BW- en MO-zorg in samenwerking met regiogemeenten te regelen. Ten eerste omdat dit gespecialiseerde vormen van zorg betreft, waarbij het onmogelijk is om als gemeente alleen een volledig passend zorgaanbod te regelen. Daarnaast is Almelo een grotere stad in een regio met kleinere gemeenten. Een regionale aanpak van BW en MO biedt daarom goede mogelijkheden om de sociale problematiek, die zich anders teveel zou kunnen concentreren in Almelo als centrumplaats, gezamenlijk en gespreid over de regio op te lossen. Door de regionale samenwerkingsafspraken voor BW en MO vast te leggen in een centrumgemeenteregeling kiezen we voor een juridisch sluitende, maar zo licht mogelijke vorm van intergemeentelijke samenwerking.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de Wgr voorschrijft dat het college de gemeenteraad om toestemming moet vragen voor het aangaan van een gemeenschappelijke regeling zoals een centrumgemeenteregeling. Deze toestemming mag volgens artikel 1 lid 2 van de Wgr echter alleen worden onthouden wanneer er sprake is van strijdigheid met het recht of het algemeen belang.

Kanttekeningen

2.1 Er zijn alternatieven denkbaar voor de gemeente Almelo.

Om te voldoen aan de NvO BW-MO moeten we als regio vastleggen hoe we de samenwerking aan deze vormen van zorg regelen. We zouden daarbij kunnen kiezen voor een andere juridische vorm van samenwerking dan de centrumgemeenteregeling onder de Wgr.

Ook is het mogelijk te kiezen voor een inhoudelijk andere samenwerking waarbij Almelo na de decentralisatie niet meer als centrumgemeente voor BW op zou treden. Almelo is echter door de 5 regiogemeenten expliciet verzocht om dit wél te doen en het college heeft de intentie hiertoe al uitgesproken in het in 2020 vastgestelde regioplan. Verder wordt met de keuze voor een centrumgemeenteregeling onder de Wgr uitwerking gegeven aan de wens van het college om de samenwerkingsvorm juridisch sluitend, maar wel zo licht mogelijk te regelen.

Kosten, opbrengsten en dekking

Door het aangaan van de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 accepteert Almelo voor meerdere jaren de rol van centrumgemeente in de regio. De uitvoering van BW en MO wordt door de gemeente Almelo in 2022 bekostigd uit de centrumgemeentemiddelen. Voor MO geldt dit na 2022 nog steeds. Vanaf 2023 wordt het rijksbudget voor BW echter in stappen doorgedecentraliseerd naar alle gemeenten apart. Maar in de centrumgemeenteregeling ligt vast dat de gemeenten Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen en Wierden het rijksbudget BW gezamenlijk blijven inzetten. Hierdoor blijft er ook financieel voor meerdere jaren een breder draagvlak voor BW. Met het aangaan van de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 in aansluiting op het Convenant Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg Twente 2022 wordt dus geregeld dat de kosten voor BW en MO in de 6 samenwerkende gemeenten in ieder geval tot en met 2026 gezamenlijk worden gedragen. Uitgangspunt is hierbij om de taken voor BW en MO binnen het rijksbudget te blijven uitvoeren.

Vervolg

Na verlening van toestemming door de raad voor het aangaan van de Centrumgemeenteregeling dient het college deze regeling nog definitief vast te stellen. In deze periode vindt de hiervoor geschetste besluitvorming ook plaats in de regiogemeenten. Als het besluitvormingsproces in alle gemeenten is afgerond, worden de overeengekomen stukken ondertekend, waarna de Stuurgroep centrumgemeentetaken regio Almelo, bestaande uit de portefeuillehouders zorg van de 6 samenwerkende gemeenten, toeziet op de uitvoering van de gemaakte afspraken.

Bijlagen

1. Visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Regio Almelo (INT-2280478)
2. Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 (INT-2280324)
3. Dienstverleningsovereenkomst bij de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022-2026 (INT-2280325)
4. Convenant Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg Twente 2022 (INT-2280326)

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
F.W. van Ardenne

de burgemeester,
A.J. Gerritsen